

náš vidiek

4/2009

ROČNÍK VI

ŠTVŔTROČNÍK

ČASOPIS VIDIECKEHO PARLAMENTU NA SLOVENSKU

3. informačný deň VIPA

konaný 20. – 21. novembra 2009 v Starej Bystrici
v rámci projektu **podporeného z PRV SR 2007-2013**

predstavujeme
CHKO Horná Orava

VSP Horehron
Horehronci na Hrade

a mnoho iného
projekty, konferencie,
vidiecke aktivity...

**VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

☞ OZ Vidiecky parlament na Slovensku má nového partnera	4
☞ Výsledky súťaže „Dedina roka 2009“	5
☞ Vyhlásenie výsledkov súťaže Dedina roka 2009 v Dobrej Nive	7
☞ Pár slov o víťaznej obci	9
☞ Po slávnosti povedali...	10
☞ Medzinárodná konferencia: Civil Society Forum v Bratislave	11
☞ Projekt Sociálneho podniku	12
☞ Žiaden vidiek na dohľad	13
☞ Slovensko-ukrajinská konferencia	13
☞ Blahobyť ohrozuje krajinu viac než bieda	14
☞ Vodný mlyn bol prvýkrát sprístupnený verejnosti	16
☞ Vyhodnotenie súťaže Vidiecka žena – líderka roka	17
☞ List od víťazky	18
☞ Remeselnícky jarmok	19
☞ Nový projekt OZ TATRY	20
☞ CHKO Kysuce	21

2. informačný deň Vidieckeho parlamentu

☞ Pozvánka na 2. infodeň	23
☞ Obec Nitrianske Pravno	24
☞ Úvodné prezentácie	24
☞ Rastislav Haronik, majster ľudovej umeleckej výroby	25
☞ Najčastejšie chyby v rámci I. Výzvy na predkladanie ISRÚ	26
☞ Právne aspekty ochrany kultúrneho dedičstva vo vzťahu k vidieckemu prostrediu	28
☞ Projekt „EKOSVET“	31
☞ Predstavenie kultúrneho dedičstva na území Trenčianskeho samosprávneho kraja	32
☞ Vyhlásenie účastníkov	38

Fotografia na titulnej strane obálky:
Zimný podvečer, autor: Ing. arch. Pavol Borodovčák

Fotografia na druhej strane:
Šperkár mráz 1, autor: Ing. arch. Pavol Borodovčák

Fotografia na zadnej strane obálky:
Šperkár mráz 2, autor: Ing. arch. Pavol Borodovčák

Ilustrácie: Ing. arch. Pavol Borodovčák

☪ HOREHRONCI NA HRADE

Vidiecky parlament na Slovensku v spolupráci s Výborom NR SR pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody, Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky a Slovenskou agentúrou životného prostredia, Banská Bystrica už tradične usporiadali „Dni vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky – Vianoce 2009“, ktoré sa konali priestoroch kaviarne Mária Kristína – Západná terasa Bratislavského hradu. Dni vidieka sa niesli v duchu motto „Prístup LEADER v praxi“ Hlavným aktérom bolo Verejno-súkromné partnerstvo Horehron, ktoré prezentovalo svoje územie, kultúru a tradície.

Na úvod zaznela ľudová pieseň charakterizujúca Horehron – „Na Kráľovej holi“ v podaní FS Šumiačan a slovom sa prihovorili: Jozef Ďuračka predseda Výboru pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody, Tibor Cabaj podpredseda NR SR, Jozef Medved' minister životného prostredia SR, Ján Slabý štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva SR, Mária Behanovská predsedníčka VIPA na Slovensku a Jozef Kalman predseda VSP Horehron. Sprievodnou akciou bola panelová výstava „Súťaž Dedina roka 2009“, ktorú prezentovala Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica.

V prezentačných priestoroch nechýbala ochutnávka regionálnych špecialít – ovčiarske výrobky (PD Braväcovo), tradičné pečivo (Pekáreň Koles) a prezentácia tradičných remesiel – vyšívanie (Mária Piliarová), šitie krojov (Mária Kolesárová), výroba kožuškov (Mária Rochovská), rezbárstvo (Ján Caban, ZŠ Telgárt, Juraj Šramko), včelárstvo (Cyril Gandžala, Milan Kvoríak). Celé podujatie sprevádzali vystúpenia folklórnych súborov Kráľova hola (Pohorelá) a Šumiačan (Šumiac). Záverom Horehronci a všetci zúčastnení prijali pozvanie na návštevu a prehliadku Parlamentu SR. Počas návštevy prebehlo rokovanie s predsedom Výboru pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody Jozefom Ďuračkom a s poprednými pred-

Horehronky na návšteve Národnej rady Slovenskej republiky

stavitelmi VIPA Slovensko, VSP Horehron a VÚC Banská Bystrica na tému rozvoja vidieka a vidieckeho cestovného ruchu na Slovensku.

... o VSP Horehron ...

VSP Horehron vzniklo pod názvom ZDRUŽENIE VEREJNO-SÚKROMNÉHO PARTNERSTVA PRE ROZVOJ MIKROREGIÓNU HOREHRON v roku 1999, na základe spoločného záujmu zastúpených subjektov vzájomne si pomáhať pri zabezpečovaní rozvoja územia a za účelom vytvorenia koordinačného orgánu splnomocneného zastupovať záujmy mikroregiónu Horehron. Zakladajúcimi členmi sú obce: Bacúch, Beňuš, Braväcovo, Heľpa, Pohorelá, Polomka, Šumiac, Telgárt, Valkovňa a Závadka nad Hronom. VSP Horehron koordinuje hlavne oblasti regionálneho a územného rozvoja, reštrukturalizácie výroby, rozvoja malého a stredného podnikania, rozvoja turistiky, služieb, školstva a kultúry, dopravy a technickej infraštruktúry, ochrany prírody,

životného prostredia a prírodných zdrojov. VSP Horehron sa v roku 2008 rozhodlo stimulovať rozvoj územia na princípe LEADER a úspešne pripravilo projekt „LEADER pre Horehron – Integrovaná rozvojová stratégia územia mikroregiónu Horehron“ z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 opatrenia 3.5 - získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia. Počas realizácie spomínaného projektu VSP nadviazalo spoluprácu s viacerými významnými partnermi: Partnerstvo Poľnocy Jury (Poľsko), VSP Hontiansko-Dobronivské (Krupina), Národná sieť rozvoja vidieka (Nitra) a v neposlednom rade s realizátorom projektu – ENVICORP Slovakia (Banská Bystrica).

Momentálne sa VSP Horehron snaží implementovať pripravenú stratégiu a uchádza sa o finančnú podporu z Programu rozvoja vidieka SR v druhom kole výzvy na predkladanie integrovaných stratégií prostredníctvom opatrenia 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a opatrenia 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny. Viac informácií o VSP Horehron, ako aj o prístupe LEADER na našom území sa dozviete na webovej stránke verejno-súkromného partnerstva: www.leaderpre-horehron.sk

... záverom ...

Aj tohtoročné Vianoce na Bratislavskom hrade boli úspešnou prezentačnou a spoločenskou akciou ďalšieho z regiónov Slovenska, čo potvrdzoval aj samotný záujem médií, zástupcov regiónu a poslancov NR SR o túto akciu. Prístup LEADER je samostatný program, ktorý sa svojimi pravidlami vymyká z pravidiel štrukturálnej politiky ako aj politiky rozvoja vidieka v rámci garančnej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho fondu. Prioritne je zameraný na podporu rozvoja vidieka na princípe endogénneho rozvoja a aktivizácie miestneho potenciálu. Pre Slovenské regióny je to nová a jedinečná možnosť rozvoja svojho územia na princípe využitia lokálnych zdrojov pre udržateľnosť našich vidieckych regiónov.

Ing. Martin Lakanda
Ing. Lucia Vačková

Pri expozícii súťaže Dedina roka 2009

PODPORTE AKTIVITY OZ VIPA SK DVOMI PERCENTAMI Z DANÍ

1. Postup krokov pre fyzické osoby, ktoré si samé podávajú daňové priznanie za rok 2009:

1. Vyberte si jedného prijímateľa zo Zoznamu prijímateľov 2% na rok 2010, ktorému chcete poukázať Vaše 2% zo zaplatenej dane, minimálna výška v prospech prijímateľa je 3,32 Eur
2. Vypočítajte si Vaše 2% z dane z príjmov fyzickej osoby – to je maximálna suma, ktorú môžete poukázať v prospech prijímateľa, poukázať môžete aj menej ako 2%, musí však byť splnená podmienka minimálne 3,32 Eur pre prijímateľa.
3. V daňovom priznaní pre fyzické osoby sú už uvedené kolónky na poukázanie 2% z dane v prospech 1 prijímateľa. Údaje, ktoré potrebujete do daňového priznania uviesť, nájdete v Zozname prijímateľov pri organizáciách, ktorú ste si vybrali.
4. Riadne vyplnené daňové priznanie doručte v lehote, ktorú máte na podanie daňového priznania (zvyčajne do 31.3.2010) na Váš daňový úrad (podľa Vášho bydliska) a v tomto termíne aj zaplatte daň z príjmov.
5. Daňový úrad po kontrole údajov a splnení všetkých podmienok má zákonnú lehotu 90 dní na to, aby previedol sumu, ktorú ste poukázali, v prospech Vami vybraného prijímateľa.

Poznámky:

- Čísla účtov prijímateľov nepotrebuje, ani ich nikde neuvádzate, nakoľko peniaze na účty prijímateľov prevádzajú daňové úrady, nie Vy. Vy platíte celú daň daňovému úradu.
- Okrem daňového priznania už nepodávate na poukázanie 2% z dane žiadne iné tlačivo, čiže ani samotné tlačivo Vyhlásenia pre fyzické osoby už nepodávate.
- IČO prijímateľa sa do kolóniek vypisuje zľava

2. Postup krokov pre zamestnancov, ktorí požiadať svojho zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania zaplatených preddavkov na daň z príjmov

1. Do 15. 02. 2010 požiadať zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania zaplatených preddavkov na daň
2. Potom požiadať zamestnávateľa, aby Vám vystavil tlačivo Potvrdenie o zaplatení dane
3. Z tohto Potvrdenia si viete zistiť dátum zaplatenia dane a vypočítať 2% z Vašej zaplatenej dane – to je maximálna suma, ktorú môžete v prospech prijímateľa poukázať. Táto suma však musí byť minimálne 3,32 Eur.
4. Vyberte si jedného prijímateľa zo Zoznamu prijímateľov 2% na rok 2010.
5. Prečítajte si Poučenie na vyplnenie Vyhlásenia, ktoré sa nachádza na druhej strane Vyhlásenia.
6. Údaje o Vami vybratom prijímateľovi napíšte do Vyhlásenia spolu so sumou, ktorú mu chcete poukázať.
7. Obe tieto tlačivá, teda Vyhlásenie spolu s Potvrdením, doručte do 30.04.2010 na daňový úrad podľa Vášho bydliska.
8. Daňové úrady majú 90 dní od splnenia podmienok na to, aby previedli Vaše 2% v prospech Vami vybraného prijímateľa.

Poznámky:

- Do kolónky ROK sa píše 2010
- Tento rok sa obe tieto tlačivá podávajú výlučne na daňový úrad podľa Vášho bydliska
- Čísla účtov prijímateľov nepotrebuje, ani ich nikde neuvádzate, nakoľko peniaze na účty prijímateľov prevádzajú daňové úrady, nie Vy. Vy platíte celú daň daňovému úradu.
- IČO prijímateľa sa do kolóniek vypisuje zľava. Ak organizácia nemá SID, kolónky na SID nechajte prázdne.

vzor tlačiva

VYHLÁSENIE

o poukázaní sumy do výšky 2% zaplatenej dane z príjmov fyzickej osoby podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorej bolo za zdaňovacie obdobie vykonané ročné zúčtovanie preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti

Rok : 2009

Uvádza sa zdaňovacie obdobie, za ktoré sa platí daň

I. ÚDAJE O DAŇOVNÍKOVI

Priezvisko

01

Meno Rodné číslo (U cudzích št. príslušníkov dátum narodenia.)

02

03

Adresa trvalého pobytu

Ulica a číslo

04

PSČ Názov obce

05

06

Štát

07

Číslo telefónu

08

Suma do výšky 2 % zaplatenej dane

09

Zaplatená daň, z ktorej sa vypočíta suma do výšky 2 % zaplatenej dane

10

Suma do výšky 2 % zo zaplatenej dane z r. 09 (min. 3,32 EUR)

Na r. 09 sa uvádza daňová povinnosť daňovníka, znížená o daňový bonus, vypočítaná v roku (nie daň na úhradu), v ktorom sa podáva toto vyhlásenie; uvádza sa riadok 03 z potvrdenia o zaplatení dane, ktoré je súčasťou tohto vyhlásenia. Na r. 10 sa uvádza suma zaokrúhlená na celé koruny nadol, pričom táto suma nesmie byť nižšia ako 3,32 Eur)

Dátum zaplatenia dane

11

Z riadku 06 potvrdenia o zaplatení dane, ktoré je súčasťou vyhlásenia. V prípade daňového preplatku z ročného zúčtovania preddavkov na daň sa uvedie dátum 31. marec zdaňovacieho obdobia, v ktorom sa toto vyhlásenie podáva.

II. ÚDAJE O PRIJÍMATELOVI

Obchodné meno alebo názov

12

OZ Vidiecky parlament SK

Sídlo

13

Banská Bystrica, Kapitulská 13

Právna forma Identifikačné číslo prijímateľa (IČO/SID)

14

Občianske združenie

15

3

7

8

0

3

1

7

4

/

Vyhlasujem, že uvedené údaje v tomto vyhlásení sú pravdivé.

V..... dňa

Podpis daňovníka

vzor tlačiva

OZ TATRY ZAHÁJILO OBČIANSKY MONITORING ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V rámci projektu „Voda – učme sa jej rozumieť“ sa 24. novembra 15 monitorovacích tímov zúčastnilo celodenného seminára, „Občiansky monitoring životného prostredia“. Oboznámili sa základnými poznatkami o stave vody u nás a vo svete, s niektorými strategickými zákonmi a dokumentmi (zákon o odpadoch, zákon o vodách, zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskeho pôdneho fondu, Nitrátová direktíva, Kódex správnej poľnohospodárskej praxe, atď.), s metódami chemického a biologického monitoringu vodných tokov (Trentov biotický index, Index tolerancie znečistenia, BISEL), s metodikou mapovania nelegálnych skládok odpadov, invázných druhov rastlín, brehových porastov a riečného koridoru, ako aj s metódami práce s verejnosťou.

Každá skupina obdržala kompaktné laboratórium pre testovanie vody Aquamerck, odborné publikácie a pracovné listy v hodnote 370,00 €.

Tieto skupiny by mali byť spôsobilé min. v rokoch 2010 – 2012 realizovať praktický monitoring životného prostredia v cieľovom okrese, mikroregione alebo vo zvolených katastrálnych územiach. OZ TATRY bude na základe podkladov, ktoré skupiny získajú, podávať podnety príslušným orgánom štátnej správy. Súčasťou náplne práce skupín bude aj intenzívna osvetovo – propagačná činnosť v komunite, v ktorej skupina pôsobí.

Projekt OZ TATRY bol podporený Ministerstvom školstva SR v rámci ENVIROPROJEKTOV 2009 a Nadáciou pre deti Slovenska z Fondu Hodina deťom.

Zoznam monitorovacích skupín:

- Gymnázium, SNP 3, 061 15 Spišská Stará Ves
- Gymnázium Janka Jesenského, Radlinského 665/2, 957 01 Bánovce nad Bebravou
- Základná škola s MŠ, Tajovského ul. 2764/47, 058 01 Poprad
- Gymnázium, Školská 7, 052 01 Spišská Nová Ves
- Základná škola s MŠ, Vagonárska 1600/4, 058 01 Poprad – Spišská Sobota
- Stredná odborná škola drevárska, 023 02 Krásno nad Kysucou
- Základná škola, 053 63 Spišský Hrušov 264
- Stredná odborná škola, Rastislavova 332, 972 71 Nováky
- OZ Abovská osa, Na záhumní 5, 044 14 Gyňov
- Základná škola, Turnianska 10, 851 07 Bratislava
- Cirkevná základná škola sv. košických mučeníkov, Ždaňa 96, okres Košice – okolie
- Spojená katolícka škola sv. Františka Assiského – Cirkevná základná škola a gymnázium, Kammerhofská 1, 969 01 Banská Štiavnica
- Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Základná škola Alexandra Dubčeka, Majerníkova 62, 841 05 Bratislava
- Spojená škola s organizačnou zložkou SPŠ, Nám SNP 5, 958 23 Partizánske

Mgr. Rudolf PADO,
predseda a projektový manažér OZ TATRY

hodina deťom
Pomoc vám pristanie už 10 rokov

TRADÍCIE – STUDNICA POKLADOV

Deti sa začali v rámci aktivít projektu cez Hodina deťom zaujímať o staré zvyky, hlavne sa dozvedeli históriu Uňatinských ochotníkov z minulosti, dozvedeli sa o starých peciach v dedine, o pečení chleba, vyskúšali si postup stavania pece podľa starých pecí, oživil sa záujem o hranie v divadielku na Stračej nôžke. Vďaka projektu sa môžeme deťom venovať a pribudli nám 3 členovia.

Deti hosťami v DJGT vo Zvolene.

Členovia Divadielka na stračej nôžke na Zvolenskom zámku.

Deťom sa zdvihlo sebavedomie, lepšie sa vyjadrujú na verejnosti, dokážu komunikovať so staršími ľuďmi, začali sa rešpektovať navzájom a neposmievať sa z chýb kamarátov.

Zdokonalili sa v tvorbe materiálov na webovú stránku.

Prezentácia na www.nadejvunatine.host.sk.

OZ „Nádej v Uňatíne“

CHKO HORNÁ ORAVA

Vyhlasenie: 1979

Rozloha: 70 332 ha

Geomorfologický celok: Podbeskydská vrchovina, Podbeskydská brázda, Oravské Beskydy, Oravská kotlina, Oravská Magura

Okresy: Námestovo, Tvrdošín, Dolný Kubín

Zaujímavosti flóry: pestrosť flóry sa vyskytuje na rašeliniskách s výskytom vzácných druhov rastlín, ako napr. rosička okrúhlostá, plavúnc zaplavovaný, ostrica výbežkatá a vřba čučoriedková.

Zaujímavosti fauny: faunu CHKO predstavujú z veľkých šeliem medveď, vlk, vzácnejší je rys. Bežná je raticová zver - jelenia, srnčia i diviacia. Charakteristickými druhmi sú tetory, hlucháň, jariabok lesný. Z dravých vtákov tu hniezdi orol kríklavý, myšiak hôrny a krkavec čierny. V oblasti rozšírený aj bocian čierny.

Iné zaujímavosti: Špecifickým fenoménom Hornej Oravy sú rašeliniská. Nikde inde na Slovensku nie sú vyvinuté v takom rozsahu. Rašeliniská vrchoviskového typu sa vyskytujú v tzv. boroch. Mnohé z nich v minulosti odvodnili, aby mohli z nich vyťažiť bohaté ložiská rašeliny.

Srňačie – ľudová architektúra Oravy

Orava je jedinečná či už myslíme na jej prírodné krásy a rozmanitosť krajiny, alebo hodnotíme vzácnosť jej živej a neživej prírody z pohľadu odborníka. Skutočne krásny je pohľad na Babiu horu a Pilsko, nezabudnuteľné estetické zážitky ponúkajú tajomné, Hviezdoslavom opisované lesy Oravských Beskyd. Pestrosťou života sa vyznačujú horooravské bystriny a podhorské riečky, ktoré

už tisícročia zbierajú a odnášajú prebytočné vody z celého, na vlahu tak štedrého regiónu. Osobitosťou sa vyznačujú rašeliniská. Vrchoviská či slatiny sú prírodnými trezorami, ukrývajúciimi pochované i živé svedectvá dávnej histórie prírody. Ornitológovia lákajú na vodné vtáctvo bohaté zátoky Oravskej priehrady. V celej CHKO platí druhý stupeň ochrany prírody a krajiny, podľa zákona 543/2002 Z. z. Z kategórií maloplošných chránených sú na území CHKO vyhlásených 15 maloplošných chránených území, z toho 6 Národných prírodných pamiatok (NPR), 5 Prírodných rezervácií (PR), 1 Prírodná pamiatka (PP) a 3 Chránené areály (CHA). Osobitosť CHKO spočíva v tom, že okrem lesnej krajiny zahŕňa aj pôsobivú sídelnú a poľnohospodársku krajinu a vodnú nádrž Orava, na ktorej hniezdi mnoho vzácných druhov vtákov. Horské časti CHKO sú husto zalesnené. Veľkú časť lesov však tvoria smrekové monokultúry. Zachovalé zvyšky pôvodných lesných porastov, aké rastú napríklad na svahoch Babej hory a Pilska sú chránené. Na rašeliniskách rastú aj mäsozravé rastliny prispôbené na lapanie hmyzu, ktorým si dopĺňajú chýbajúce živiny. Majú listy pokryté kvapôčkami lepkavých výlučkov, ktoré lákajú hmyz svojou vôňou pripomínajúcou nektár. Keď sa hmyz prílepí, zadusí sa výlučkami a rastlina ho rozloží a vstrebe. Príkladom sú: rosička okrúhlostá a tučnica obyčajná.

Chránená krajinná oblasť Horná Orava sa nachádza v najsevernejšej časti Slovenska a susedí s CHKO Kysuce. Veľkú časť územia zaberajú flyšové pohoria tvorené flyšovými horninami, na území

CHKO predovšetkým horninami tzv. magurské-ho flyšu - pieskovce a ílovce, ktoré sa v ďalších geologických dobách intenzívne zvrásňovali spolu so staršími geologickými jednotkami. Člení sa na 4 podoblasti s diferencovanými ochrannými podmienkami.

Ochranné zóny na Hornej Orave

Vodná nádrž Orava - (Zóna B) zahŕňa Vtáčí ostrov a severovýchodnú časť vodnej nádrže na hranici s Poľskom. Dôvodom vymedzenia zóny je ochrana významnej lokality vodného vtáctva, obojživelníkov a cicavcov.

Kriváň - (Zóna C) dôvodom ochrany je výskyt rašelinísk a podmäčianých rašeliniskových lesov pri Oravskej priehrade v okolí obce Bobrov na hraniciach s Poľskom.

Surdíky - (zóna B) územie zachovalých rašelinísk s výskytom populácie diablika močiarného v lokalite za Jelešňou na hranici s Poľskom.

Jelešňa - (Zóna B) zachovalý vodný tok v Oravskej kotline. Je významným biotopom vydry riečnej, bobra vodného a generačnou lokalitou rýb vodnej nádrže Orava.

Páleniská a Jedliny - (zóna B) dôvodom ochrany je výskyt slatinných rašelinísk a biotopov tetroya hólňiaka. Lokalita sa nachádza na juh od hraničného priechodu Trstená - Chyžné.

Zázrivá

Havrania – exteriéry filmu Želary

Sosnina - (Zóna B) je jedinečné lesné rašelinisko, na ktorom sa nachádzajú porasty borovice a smreka. Nazývajú sa rojovníkové boriny a jedľové smrečiny. Vzrastovo sú podmienené rašelinovou pôdou s vysokou hladinou spodnej vody. Významné druhy rastlín zastupujú brusnica barinná, kľukva močiarna, andromédka sivolistá, rosička okrúhlostá, páperník pošvatý a rojovník močiarny, ktorý tu vytvára najbohatšiu lokalitu na Slovensku.

Rudné - (Zóna B) lokalita v minulosti predstavovala najväčšie a z prírodovedeckého hľadiska najcennejšie rašelinisko na Slovensku. V súčasnosti je to už len rozlohou malý pozostatok vzácného rašeliniska, kde majú domov také vzácne druhy rastlín ako ostroplod biely, ktorý sa nachádza len na dvoch lokalitách na Slovensku, rojovník močiarny, diablik močiarny, šucha čierna a mäsozravá rastlinka rosička okrúhlostá.

Hladovské a Suchohorské hory - (Zóna C) dôvodom ochrany je výskyt súvislých lesných rašelinísk - podmäčianých jedľových smrečín a rojovníkových borín s výskytom vzácných a ohrozených druhov rastlín a živočíchov.

Oblasť na juh od riečky Jelešňa - (Zóna D) dôvodom vymedzenia zóny je ochrana a zachovanie ekosystémov a zón A, B a C s významnými a ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov. Do tejto zóny patrí celá oblasť na juh od riečky Jelešňa.

Zázrivá – Končítá

Folklor

Pre Oravu je typický mužský tanec „odzemek“, ženské kolesá, či majestátne goralské tance. Typickými hudobnými nástrojmi oravskej ľudovej hudby sú husle. V súčasnosti môžeme folklór vidieť na vystúpeniach miestnych folklórnych súborov napr. súbor Skorušina z Liesku a súbor Oravan z Nižnej. Tradičný odev – kroj sa vyznačuje pestrosťou a nápaditosťou vzoru. Kroje sa vyrábali z ľanového plátna, vlny a kože. Veľmi zaujímavým je „Goralský kroj“, ktorý sa zachoval v obciach Hladovka a Suchá Hora. Pre mužský odev je typický najmä klobúk zdobený mušličkami a orlím, alebo jastrabím perom, pre ženský zase pestrofarebná vesta s rastlinnými ornamentmi a pestrá, kvetovaná suknia. Na krku ženy nosili červené gorálky.

Ľudová architektúra Oravy

... je prejavom úzkeho kontaktu človeka s prírodou. Hlavným stavebným materiálom bolo drevo a strechy sa pokrývali dreveným šindľom. Zvláštnosti v konštrukcii a výzdobe majú domy goralských dedín. Na Orave boli zaužívané spoločné dvory pre 3 – 4 domy. S pamiatkami ľudovej architektúry sa môžeme stretnúť vo viacerých oravských dedinkách. Najcennejšia je pamiatková rezervácia ľudovej architektúry v Podbieli a múzeum v prírode v Zuberici.

Remeslá

... najznámejšími remeslami na Orave boli: hrnčiarstvo, kamenárstvo, rezbárstvo, plátenníctvo, zvonkárstvo a ľudové staviteľstvo. Tradičné ľudové remeslá nevyhynuli ani v súčasnosti o čom svedčia aj Dni remesiel v Trstenej, alebo Thurzovský remeselnícky jarmok v Oravskom Podzámku.

Šport & zábava:

- zimné športy - zjazdové lyžovanie v Zuberici a jeho okolí, na Kubínskej holi, Lučinnej, Zázrivej alebo Oravskej Lesnej či bežecké túry Skorušinskými vrchmi alebo Oravskou Magurou sú známe medzi milovníkmi lyžovania nielen zo Slovenska, ale aj z okolitých krajín.
- horskú turistiku a cykloturistiku - od menej náročných trás v Oravských Beskydách, Oravskej Magure, či Malej Fatre, až po vysokohorské túry v exponovanom teréne Západných Tatier, v ich oravskej časti nazývanej Roháče. Tieto hory majú vysokohorský charakter s končiarimi nad 2000 m n. m. so strmými zrazmi, hlbokými dolinami, plesami a vodopádmi. Najčastejšie východiská túr sú Zuberec a Oravice.
- horolezectvo - hlavné stredisko je v Roháčoch, lety na padákok, vyhliadkové lety balónom, agroturistika a športové jazdeckto (napr. jazdecký areál v Podbieli, Zázrivá), pltníctvo na rieke Orava, iné vodné športy

Kultúra & história:

- Oravský hrad, drevený kostol v Tvrdošíne, Múzeum oravskej dediny (skanzen Zuberec), Hviezdoslavova hájovňa - Oravská Polhora, Múzeum šľachtických kočiarov a saní - Oravský Podzámok

Zdroj a ďalšie informácie nájdete:

www.sopsr.sk, <http://www.skonline.sk/chko.php?id=22>, <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chodniky/chkoho1/page2.html>, <http://www.oravatic.sk/index.php?module=kraj&sekcia=1&i-d=21&lng=sk>, <http://www.slovakia.travel/entitaview.aspx?idp=2317&l=1>, <http://www.slovakfolktravel.sk/cms4/slovakia/orava>

Ing. Lucia Vačoková
foto: Ing. Mária Sklenárová

PESTOVATEĽSKÁ PÁLENICA

Pestovateľská pálenica Ing. Jozefa Dendiša v Dolnom Badíne nadväzuje na zaniknuté pálenice v Cerove, Čekovciach a v Bzovíku. V súčasnosti je to jediná oficiálna pálenica v okresoch Krupina, Detva a Zvolen.

Prvý oficiálne vypálený destilát bol vyrobený v januári tohto roku. Budovu pálenice začali stavať v máji 2009. Technologické zariadenie pálenice je vyrobené z potravinárskej antikorovej ocele a pozostáva z 300 l destilačného kotla rektifikačnej kolóny, deflegmátora, medeného katalyzátora, predlohovej nádrže, chladiča s epruvetou a kontrolné liehové meradlo. Zariadenie bolo vyrobené českou firmou J. Hradecký Pacov a spĺňa všetky kritériá súčasných euronoriem. Destiláty vyrobené na tomto zariadení spĺňajú najnáročnejšie zdravotné i kvalitatívne kritériá.

S financovaním svojej firmy sa musel Jozef Dendiš popasovať sám: „Získať investície od štátu alebo z eurofondov pre mňa ako človeka ktorý stratil zamestnanie a chce až v pädesiatke začať podnikáť bolo nemožné. Za pomoc pri financovaní a budovaní pálenice (60 % prác sme vykonali svojpomocne) vďačím celému radu dobrých ľudí od mojej najbližšej rodiny až po ľudí, ktorých som videl prvýkrát v živote. Skutočnosť, že sme pálenicu vybudovali v tak finančne náročnej situácii osobne považujem za zázrak.“

Do dolnobadínskej pálenice stačí doniesť kvalitne pripravený kvas. Okrem pálenia destilátov ponúka aj poradenstvo ohľadom výroby kvasu, či predaj kvasiniek

Technologické zariadenie pestovateľskej pálenice

„Ponúkam alternatívu pre tých, ktorí si chcú dať vyrobiť zaručene zdravotne nezávadný a kvalitný destilát. Žijeme v Honte, v kraji v ktorom sa rodí veľa ovocia a je tu veľa regionálnych odrôd, ktoré sa dajú využiť iba na výrobu destilátu. Verím, že aj naša pálenica pomôže k ich zachovaniu“ s nádejou dodáva majiteľ pálenice.

Mária Trubínyová

PROGRAM 3. INFODŇA VIPA

3. Informačný deň Vidieckeho parlamentu, venovaný novinkám v oblasti podpory pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, hodnoteniu projektov, podaných na PPA a špeciálnej téme „Predaj z Dvora“, sa konal v dňoch 20. a 21. novembra 2009 v Starej Bystrici v hoteli Bystričan, Okres Čadca, Žilinský kraj

PROGRAM
ROZVOJA VIDIEKA SR
2007-2013

Program 20. novembra:

- 12:00 – 13:00 hod. Obed
13:00 – 13:10 hod. Starosta obce Stará Bystrica **PhDr. JUDr. Ján Podmanický**
13:10 – 14:00 hod. **Ing. Ján Beňadik**, MP SR – „Novinky v PRV“
14:00 – 15:00 hod. **Ing. Zuzana Schotterová** – „II. Výzva na predkladanie Integrovaných stratégií rozvoja územia pre opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a opatrenie 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny“
15:00 – 15:30 hod. Prestávka, občerstvenie
15:30 – 16:30 hod. **Ing. Pavol Jurčišin** – PPA BA – „Proces vyhodnocovania projektov“
16:30 – 17:30 hod. **MVDr. Ján Marton**, Potravinform s.r.o. – „Systém zabezpečenia kvality a bezpečnosti potravín“
17:30 – 18:30 hod. **MVDr. Mária Kantíková** – Štátny veterinárny a potravinový ústav, Dolný Kubín – „Predaj z dvora“
18:30 – 19:15 hod. Večera
19:15 – 20:15 hod. **Ing. Marcela Sláviková**, odbor regionálneho rozvoja VUC Žilina – „Rozvoj vidieka v Žilinskom samosprávnom kraji“
20:15 hod. Ubytovanie, premietanie filmu – „Drevená história v Žilinskom kraji“, prehliadka Slovenského orloja

Program 21. novembra:

- 07.30 hod. raňajky
08.00 – 09.00 hod. **Mária Behanovská** – „Plnenie záverov V. Fóra VIPA SK“
09.00 – 10.00 hod. **Janka Mikušáková** – „Plnenie vyhlásenia z 1. Infodňa“ – vidiecky cestovný ruch na Slovensku
10.00 – 10.15 hod. Prestávka
10.15 – 11.15 hod. Spracovanie záverečného vyhlásenia účastníkov Infodňa
11.15 – 12.00 hod. Diskusia k téme
12.00 – 13.00 hod. Obed
13.00 hod. Ukončenie – odchod účastníkov

Mária Behanovská
predsedníčka VIPA SK

NOVÉ POHĽADY NA STARÚ BYSTRICU

Kysucká obec Stará Bystrica leží na severozápadnej hranici Slovenska v okrese Čadca. Jej počiatky siahajú do 15. storočia. V súčasnosti má 2725 obyvateľov, pre ktorých chce udržať výhody a tradičné hodnoty vidieckeho života, ale pritom im vytvoriť moderné a kvalitné životné podmienky.

Nevábna tvár centrálnej zóny Starej Bystrice pred začatím revitalizácie. (foto archív obce)

Začalo sa to zámerom oživenia centrálnej zóny obce. Prvá etapa tejto revitalizácie odštartovala v roku 2004 celkovou rekonštrukciou všetkých plôch námestia, ktoré sa tradične nazýva Rínok. Zrekonštruovali sa inžinierske siete, položili sa nové dlažby, ktorých hlavným materiálom sú kocky štiepané z granitu a čadiča. Aby sa v centre obce vytvorila pokojná zóna pre chodcov, štátnu cestu posunuli na okraj Rínku sv. Michala Archanjela. Centrum doplnila drobná architektúra - liatinové lavičky, stojany na bicykle, odpadové koše, ochranné koše okolo stromov, štyri liatinové lampy verejného osvetlenia a pod.

V rámci druhej etapy obec začala postupnú rekonštrukciu všetkých obecných objektov námestia, aby „krabicový“ vzhľad „pomeštených“ budov nahradili tvary a materiály, zodpovedajúce tradíciám kysuckej ľudovej architektúry.

Súčasne sa rokovalo aj s vlastníkmi súkromných budov na námestí, aby sa aj tieto prispôbili celkovej architektonickej línii Rínku. Úspešnými príkladmi sú Bielkov, Kolenov a Križkov dom.

Neskôr bola dobudovaná Zbojnícka bašta, na mieste budovy starej hasičskej zbrojnice. Sú v nej

umiestnené štyri obchodné priestory, verejné toalety, reštaurácia, vyhliadková veža a terasa. Jej architektúra vychádza z historických predlôh, používaných v Starej Bystrici a v jej okolí a z použitia tradičných materiálov a tradičných remeselných techník.

Zbojnícka bašta

3. Informačný deň Vidieckeho parlamentu

Dnešná podoba zrekonštruovaného Rinku s Obecným úradom, fontánou a Zbojníckou baštou. (foto Lea Lovišáková)

Pred Zbojníckou baštou je umiestnený Zbojnícky kameň, ktorý bol prenesený z vrchu Černatín, kde podľa legendy boli kamene, na ktorých tancovali víly so zbojníkmi. Jeden z týchto kameňov bol prenesený na Rínok sv. Michala Archanjela.

Obec následne zrekonštruovala budovu Dolnej ZŠ, ktorá sa stala novou dominantou Rinku s monumentálnymi kamennými piliermi na priečelí. Vybudovali sa pri nej aj ihriská pre deti a mládež a zrekonštruovala sa budova Centra voľného času.

Nový vzhľad získala aj budova obecného úradu, aby zapadla do celkovej architektonickej koncepcie Rinku. Výrazná je najmä čelná stena s balkónom a schodištom, v ktorom sú umiestnené pečate symbolizujúce jednotlivé osady Starej Bystrice.

Medzi najvýznamnejšie dominanty obce Stará Bystrica patrí kostol sv. Michala Archanjela, postavený v neogotickom štýle v roku 1892, po požiari starého dreveného kostola. Počas svojej existencie bol viackrát rekonštruovaný.

Významnou dominantou Rinku je Dom kultúry. Nachádza sa v ňom umelecké informačné centrum a malá predajná galéria, v ktorej sa vystavujú diela profesionálnych i neprofesionálnych umelcov. Ďalej je tu umiestená predajňa suvenírov a informačno-turistická kancelária.

Na priečelí Domu kultúry sa nachádza unikát. Prvý a jediný orloj na Slovensku. Vo výklenkoch orloja je šesť bronzových plastiek - knieža Pribrina, kráľ Svätopluk, Anton Bernolák, Ľudovít Štúr, Milan Rastislav Štefánik a Andrej Hlinka. V okienku orloja sa promenuje sedem apoštolov, vyrezaných z topoľového dreva. Vo vežičke orloja sú umiestnené aj dva zvony. Jeden zvon odvíja čas, druhý vytvára zvukovú kulisu počas promenády apoštolov.

Srdcom orloja je astroláb – ciferník s astronomickými údajmi, ktorý dodala pražská firma Spel. Hlavná doska je rozdelená zlatými lemovkami, ktoré

Večerná atmosféra na Rinku. (foto Juraj Čurný)

3. Informačný deň Vidieckeho parlamentu

označujú rovník, obratník raka, obratník kozorožca a miestny poludník. Astroláb tiež znázorňuje polohu mesiaca na oblohe, jeho fázy a polohu slnka v znamení zverokruhu. Na vonkajšom okraji je kalendárna doska s 366 dielikmi. Každý deň sa otočí o jeden dielik. Zariadenie riadi počítač, čím kysucký orloj získava vysokú presnosť. Orloj ukazuje mládeži, ako prebieha pohyb slnka a mesiaca, podporuje povedomie ľudí o slovenskej histórii a jej osobnostiach a prispieva k pozdvihnutiu cestovného ruchu v obci a v regióne.

Na podporu cestovného ruchu obec myslí aj pohotovú turistickú informačnú kanceláriu, kvalitnými propagačnými materiálmi a bohatou ponukou suvenírov. Pre ubytovanie turistov postavili päť nových apartmánových domčekov.

Dôsledkom rekonštrukcie bolo oživenie centra obce, rast jeho obľuby u obyvateľov a záujem narastajúceho počtu turistov. Rínok sv. Michala Archanjela dnes predstavuje pre obec aj významný zdroj príjmov, nakoľko enormne vzrástol obrát a tým aj záujem o prenájom všetkých príľahlých obchodných priestorov. Vzhľadom na veľkú dĺžku obce, uvažuje vedenie obce s vytvorením ďalších dvoch podobných centier, ktoré vylepšia vzhľad obce a súčasne podporia komunitný život, stretávanie a komunikáciu občanov na verejných miestach.

Unikátny Slovenský orloj na priečelí Domu kultúry. (foto Janka Mikušáková)

Podľa prezentácie starostu obce,
PhDr. JUDr. Jána Podmanického,
spracoval L. Hudák

Rekonštrukcie sa dočkala aj budova dolnej Základnej školy na Rinku. (foto Lea Lovišáková)

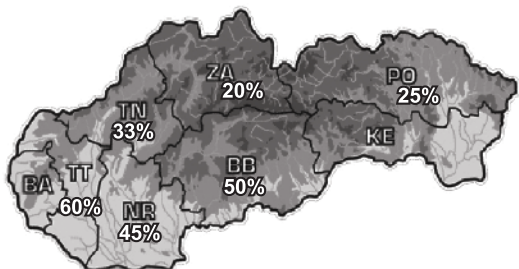
2. VÝZVA NA PREDKLADANIE INTEGROVANÝCH STRATÉGIÍ ROZVOJA ÚZEMIA PRE OPATRENIA

4.1 A 4.3 Z OSI PRÍSTUP LEADER

Účelom prezentácie je informovať členov Verejno-súkromných partnerstiev pripravujúcich sa na podanie Integrovaných stratégií rozvoja územia (ISRÚ). Preto obsahuje informácie, ktoré môžu pomôcť predkladateľom ISRÚ, ako vyhodnotenie 1. výzvy, termín 2. výzvy, kritéria pre hodnotenie integrovanej stratégie rozvoja územia a pre výber MAS, aktualizácia Usmernenia, verzia 1.3 Dodatkom č. 4 a poukázanie na najčastejšie chyby, ktoré sa vyskytli v rámci 1. výzvy.

Vyhodnotenie prvej výzvy

- Počet prijatých integrovaných stratégií rozvoja územia: 38
- Počet neschválených integrovaných stratégií rozvoja územia: 23
- Počet schválených integrovaných stratégií rozvoja územia: 15

Percentuálne pokrytie MAS v SR po 1. výzve

Termín 2. výzvy

- Vyhlásenie výzvy na začiatku novembra 2009
- Výberové kolo predkladania Integrovaných stratégií rozvoja územia z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 v termíne od 15. 01. 2010 do 29. 01. 2010
- Kritéria pre hodnotenie integrovanej stratégie rozvoja územia/výber MAS pre 2. výzvu

Kritéria pre hodnotenie integrovanej stratégie rozvoja územia/výber MAS pre 2. výzvu

- Oznámenie č. 25 z 06.11.2009
- Pozostávajú z 2 hodnotiacich častí:
 1. Kritérií oprávnenosti MAS (objektívne výberové kritériá) – 10 otázok s odpoveďou áno/nie
 2. Kvalitatívneho hodnotenia jednotlivých častí Integrovaných stratégií rozvoja územia – 8 hlavných bodovacích otázok
- Možná hodnota dosiahnutia bodov je 100.

Aktualizácia Usmernenia, verzia 1.3 Dodatkom č. 4

- Spolufinancovanie stratégií z iných verejných zdrojov, napr.: z VÚC
 - Na úrovni opatrení: osi 3, osi 4 (opatrenia 4.2 a 4.3) alebo na úrovni stratégie
 - MAS môže použiť finančné zdroje z VÚC alebo iné verejné zdroje len na neoprávnené výdavky PRV SR. Tieto nie je možné použiť na oprávnené výdavky!!!
- Finančné zdroje z VÚC a iné verejné zdroje, ktoré budú určené na financovanie neoprávnených výdavkov PRV SR v rámci opatrenia osi 3 nesmú byť zahrnuté v ŽoNFP pre príslušné opatrenie osi 3 implementované prostr. osi 4, v časti Výška žiadaného finančného príspevku – Ostatné výdavky na projekt nezahrnuté v bode 3 (t.j. neoprávnené výdavky).
- MAS pri vyhlásení Výzvy na predkladanie ŽoNFP (projekt) pre príslušné opatrenie osi 3 musí zverejniť, že konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže použiť finančné zdroje z VÚC alebo z iných verejných zdrojov iba na financovanie neoprávnených výdavkov PRV SR.

- MAS musí zverejniť aj podmienky za akých je možné uchádzať sa o zdroje VÚC napr.: formou výzvy, oznámenia a pod., ktoré môžu byť zverejnené spolu s Výzvou na implementáciu stratégie v rámci PRV SR alebo dodatočne.
- Ak MAS alokovala na opatrenie osi 3 v rámci spolufinancovania zdroje z VÚC, tak tieto môžu byť použité len na financovanie neoprávnených výdavkov PRV SR.

Najčastejšie nedostatky 1. výzvy

a) Formálne chyby

- štruktúra dokumentu (riadkovanie, odseky, zarovnanie, typ písma, formát písma a pod.)
- číslovanie strán
- chýbajúce strany a povinné prílohy
- poznámky pod čiarou a koncové poznámky (ignorácia)
- povinné prílohy nie sú podpísané podľa ustanovení v záväznej osnove
- stará verzia záväznej osnovy

b) Administratívne chyby

Kritéria oprávnenosti MAS (objektívne výberové kritériá):

- na úrovni rozhodovania nebolo zastúpenie min. 50 % zástupcov zo súkromného sektora a max. 50 zástupcov z verejného sektora (nedodržaná podmienka, 1 osoba zástupcom troch sektorov v jednom orgáne, v rôznych orgánoch 1 osoba bola zástupcom rôznych troch sektorov)
- počet obyvateľov na území MAS musí byť vyšší ako 10 000 obyvateľov a nesmie prekročiť počet 150 000 obyvateľov (počet obyvateľov sa odlišoval v ŽoNFP s počtom obyvateľov v Prílohe č.1 ZO a Kapitole 1.)
- oblasť, na ktorú sa vzťahuje stratégia musí pokrývať súvislé vidiecke územie, ohraničujúce katastre všetkých zahrnutých obcí v rámci územia (neuvedené všetky obce, uvedených viac obcí ako je vyznačené na mape; uvedené obce, ktoré nie sú súčasťou územia MAS)
- musia byť predložené všetky doklady o formovaní územia MAS spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí t.j. uznesenie zastupiteľstva všetkých obcí vyjadrujúce súhlas so zaradením do územia (príloha č.2 ZO, chýba pečiatka, podpis, číslo uznesenia)

- členovia MAS musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS (v Prílohe č.8 uvedených členovia, ktorí túto podmienku nesplňali)
- stratégia musí zahŕňať inovačné prístupy t. j. stimulačné a novátorské prístupy k rozvoju územia (neuvedené)
- kapitola 2: Prehľad zdrojov územia (všeobecný opis, netýka sa jednotlivých bodov)
- kapitola 3: Analýzy (nesprávne členenie SWOT analýzy, príležitosti zamenené z ohrozeniami)
- kapitola 4: Zostavenie strategického rámca (chýbajú monitorovacie indikátory, nevyplnené tabuľky monitorovacích indikátorov)
- kapitola 5: Implementačný rámec pri implementácii stratégií (chyba definovanie úloh a zodpovednosti jednotlivých subjektov a organizačných zložiek, chyba opis postupu pri vyhlásení výziev a opis postupov na výber projektov, resp. nie sú v súlade s podmienkami kapitoly 8 Usmernenia, postupy na výber projektov sú rozdielne uvedené v Prílohe č.4 ZO, chýbajú spôsoby zverejňovania výsledkov stratégie a vyhodnocovania)

Prílohy

- Príloha č. 1 Socio-ekonomická charakteristika (Tab. č. 6.: Zoznam a počet obcí v pôsobnosti VS partnerstva (MAS) bol rozdielny s údajmi v ŽoNFP a označením na mape
- Príloha č. 3 Súhrnný prehľad Integrovaných stratégií rozvoja územia (pri opatreniach osi 3, ktoré sa budú financovať prostredníctvom osi 4 Leader neboli rozpísané presné názvy opatrení a jednotlivých činností, neuvedené opatrenia 4.2 a 4.3, nesprávne uvedené názvy opatrení osi 3)
- Príloha č.4 Opatrenia osi 3 a osi 4 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader (neboli doplnené všetky požadované povinné prílohy v rámci tabuľky, neboli uvedené oprávnené neoprávnené výdavky, neoprávnené projekty, kritériá spôsobilosti a spôsob preukázania ich splnenia, chybné uvedené výška min. a max. nákladov na 1 projekt, neoprávnené činnosti podľa príslušného opatrenia osi 3)
- Príloha č. 5 Finančný plán implementácie opatrení financovaných z PRV 2007-2013 (požadovaná výška finančného príspevku z PRV SR bola vyššia ako maximálna možná)

pre opatrenie 4.1 a 4.3, suma uvedená v prílohe č. 4 (Opatrenie celkom) nebola v súlade so sumou v prílohe č.5 (Finančný plán), pri opatrení 4.3 nedodržanie obmedzenia maximálnej výšky oprávnených výdavkov)

- Príloha č. 7 Prehľad o uskutočnených podujatiach a stretnutiach vrátane zápisov a prezenčných listín (chýbali podpisy na prezenčných listinách, chýbali dátumy stretnutí a pod.)
- Príloha č. 9 Mapa územia MAS, ktorá musí zobrazovať hranice územia MAS, obce, ktoré spadajú do územia pôsobnosti a mapu územia MAS s okolím (hranice krajov, do ktorej územie spadá alebo s nimi susedí) (nepredložené, nevyznačené hranice krajov)
- Príloha č. 10 Stanovy s vyznačením dňa registrácie Ministerstvom vnútra SR (úradne neosvedčená kópia, chýbajúce dodatky k stanovám, resp. nepredložené aktuálne stanovy)
- Príloha č. 11 Schéma organizačnej štruktúry (chýbal popis štruktúry orgánov vrátane ich činnosti a menného zoznamu členov orgánov)

- Príloha č. 12 Interné vykonávacie predpisy (napr.: organizačný poriadok, vykonávacie predpisy, smernice a pod.) (nepredložené, neobsahovali postupy v súlade s Usmernením (výber projektov, zloženie výberovej komisie a pod.))

Informácie

- www.mpsr.sk
- www.apa.sk
- www.nsrv.sk
- Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader, verzia 1.3
- Príručka pre žiadateľa o poskytnutie NFP z PRV SR 2007 – 2013
- zuzana.schottertova@land.gov.sk

Ing. Zuzana Schottertová, MP SR

ŠTÁTNY VETERINÁRNY A POTRAVINOVÝ ÚSTAV DOLNÝ KUBÍN

Prednášateľka predstavila účastníkom Štátny veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín a jeho činnosť.

Budova Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne.

- 2) vykonáva laboratórnu diagnostiku, skúšanie, analýzy alebo testy úradných vzoriek krmív rastlinného a živočíšneho pôvodu
- 3) vykonáva laboratórnu diagnostiku, skúšanie, analýzy alebo testy úradných vzoriek pitných, povrchových a odpadových vôd
- 4) vykonáva laboratórnu diagnostiku, skúšanie, analýzy alebo testy úradných vzoriek biologického / klinického materiálu
- 5) predkladá výsledky laboratórnych diagnóz, skúšania, analýz alebo testov úradných vzoriek Ministerstvu pôdohospodárstva SR, ŠVPS SR a príslušným orgánom veterinárnej správy, prípadne iným orgánom štátnej správy
- 6) poskytuje služby laboratórnej diagnostiky, skúšania, analýz alebo testovania vzoriek iných ako úradných

Základná charakteristika

- Štátna príspevková organizácia MP SR
- Špecializovaná organizácia ŠVPS SR pre výkon laboratórnej diagnostiky
- Samostatný právny subjekt → zriaďovacia listina

Predmet činnosti

Predmetom činnosti je vykonávanie laboratórnej a klinickej diagnostiky a skúšania na území Slovenskej republiky spôsobmi a za podmienok uvedených vo všeobecne záväzných právnych predpisoch o veterinárnej starostlivosti a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisoch a v týchto oblastiach plnenie úloh v zmysle rozhodnutí Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (ŠVPS SR) a Ministerstva pôdohospodárstva SR (MP SR)

Vo svojich hlavných činnostiach:

- 1) vykonáva laboratórnu diagnostiku, skúšanie, analýzy alebo testy úradných vzoriek potravín, ich zložiek a surovín živočíšneho a rastlinného pôvodu

Laborantka pri práci so vzorkami.

- 7) spolupracuje v rámci schválenej národnej referencie s príslušnými referenčnými laboratóriami Európskych spoločenstiev, najmä na zabezpečenie:
 - školenia a preškoľovania svojich zamestnancov s cieľom získať a zvyšovať odbornú spôsobilosť pracovníkov
 - účasti na pravidelných porovnávacích testoch spôsobilosti na úrovni Európskych spoločenstiev

Technické vybavenie laboratória

- 8) plní zmluvy uzatvorené ŠVPS SR s príslušnými národnými referenčnými laboratóriami členských štátov ak ide o laboratórnu diagnostiku, skúšanie, analýzy alebo testy, ktoré nie sú v Slovenskej republike zavedené. V tomto prípade zabezpečuje balenie vzoriek a ich rýchlu prepravu do príslušného národného referenčného laboratória členského štátu
- 9) zavádza a vyvíja nové laboratórne metódy laboratórnej diagnostiky kompatibilne s medzinárodnými požiadavkami, spolupracuje s vedecko-výskumnými a výrobnými pracoviskami na území Slovenskej republiky a v zahraničí pri príprave, riešení a realizácii vývojových, výskumných, realizačných projektov a grantov
- 10) organizuje odborné vedecké podujatia, školenia, kurzy, semináre a ďalšie vzdelávacie aktivity pre všetky skupiny užívateľov výstupov organizácie (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, iné ústredné orgány štátnej správy, ŠVPS SR a organizácie ňou riadené, chovatelia spoločenských a záujmových zvierat, prvovýrobcovia, spracovatelia, výrobcovia a predajcovia potravín a surovín živočíšneho, rastlinného pôvodu, krmív a iných produktov, iné skupiny zákazníkov), ako aj pre odborných pracovníkov ústavu, študentov univerzít a stredných škôl

Zabezpečenie činnosti

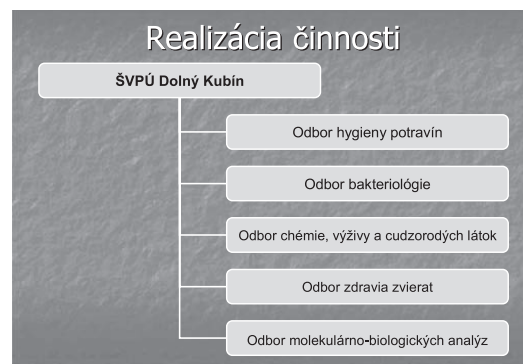
- rozsiahle diagnostické skúsenosti v uvedenej problematike
- stabilné postavenie v systéme diagnostického a skúšobného pracoviska
- preukazovanie spôsobilosti, vierohodnosti a nezávislosti
- preukazovanie vysokej profesionality a kvality
- preukazovanie operatívosti a ekonomickej stability
- materiálne a technické vybavenie na vysokej úrovni
- dostatočné priestorové vybavenie
- využívanie odborného a materiálneho potenciálu s maximálnym efektom
- medzinárodné uznávanie (misie, akreditácia)

Kvalita a objektivita činnosti

- garantovaná každoročným preverovaním a posudzovaním
- akreditačnými orgánmi (SNAS-akreditácia) komisiami EÚ
- ostatnými medzinárodnými odborníkmi

Realizácia činnosti

- 2 pracoviská:
- Dolný Kubín, Janoškova 1611/58
 - Prešov, Bajkalská 28

Počet pracovníkov v roku 2008

Vysokoškolsky vzdelaní:	63
z toho veterinárni lekári:	19
Stredoškolsky vzdelaní:	49
z toho laboranti:	34
Pomocný personál:	6

Činnosť ústavu prebieha v 16 laboratóriách.

Zoznam Národných referenčných laboratórií (NRL) pôsobiach pri ŠVPÚ:

1. NRL pre choroby rýb
2. NRL pre monitorovanie vírusovej bakteriálnej kontaminácie lastúrníkov
3. NRL pre sledovanie morských biotoxínov
4. NRL pre antimikrobiálnu rezistenciu
5. NRL pre geneticky modifikované potraviny a krmivá
6. NRL pre Campylobacter
7. NRL pre Listeria monocytogenes
8. NRL pre Escherichia coli, vrátane verotoxín produkujúcich E.coli (VTEC)
9. NRL pre koagulázopozitívne stafylokoky vrátane Staphylococcus aureus
10. NRL pre rezíduá podľa Smernice Rady 96/23/ES z 29. apríla 1996, prílohy I., skupiny B1, B2f, B3f a A6 metabolity nitrofuránov a chloramfenikol
11. NRL pre polycyklické aromatické uhľovodíky
12. NRL chorôb kôrovcov

Zoznam Referenčných laboratórií (RL) pôsobiach pri ŠVPÚ:

13. RL chorôb včiel a zdravotnej nezávadnosti včelích produktov
14. RL pre infekčnú epididymitídu (Brucella ovis)
15. RL pre diagnostiku vírusov v potravinách
16. RL pre pôvodcu zoonózy Yersinia sp.

Politika a ciele ŠVPÚ

Vedenie ŠVPÚ prehlasuje, že pokladá kvalitu svojej skúšobníckej činnosti za prioritnú a venuje jej riešeniu primeranú pozornosť. Buduje systém kvality tak, aby jeho prvky boli reálne, dokumentované v prijateľnej forme, efektívne a hodnotiteľné. Využíva k tomu dostupné informácie a programy.

Ako základné vodítko pri budovaní systému kvality používa medzinárodnú platnú normu ISO 17 025:2005 a organizuje činnosť laboratória tak, aby boli plnené všetky z nej vyplývajúce požiadavky na činnosť SL.

MVDr. Mária Kantíková, PhD

ROZVOJ VIDIEKA V ŽILINSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Predpoklady Žilinského samosprávneho kraja pre budovanie kapacít na rozvoj vidieka:

- 81% obcí má vidiecky charakter
- 40 % obyvateľov žije vo vidieckych sídlach
- silne občianska iniciatíva
- rastie životaschopnosť podnikateľských subjektov

Okresy Žilinského samosprávneho kraja

Aktivity Žilinského samosprávneho kraja pre rozvoj vidieka od roku 2006

1. Vydanie Akčného plánu rozvoja vidieka v Žilinskom kraji
2. Príprava územia na prístup LEADER
3. Vytvorenie finančného nástroja na podporu vidieka

1 Akčný plán rozvoja vidieka v Žilinskom kraji 2007- 2009

Globálny cieľ: Zvýšiť kvalitu života obyvateľov vidieka so zachovaním hodnôt krajiny, kultúrnych, prírodných a historických špecifik regiónov (Horné Považie, Kysuce, Liptov, Orava a Turiec).
Podrobnosti: www.regionzilina.sk

Združenie vlastníkov lesa Veľké Rovné – Kamenité

2. Príprava územia na prístup LEADER

Na prístup LEADER sa pripravujú tieto Verejno-súkromné partnerstvá:

OBČIANSKE ZDRUŽENIE MIESTNA AKČNÁ SKUPINA HORNÝ LIPTOV

Moyzesová 196,033 01 Liptovský Hrádok

Prípravované:

PARTNERSTVO HORNÉHO TURCA

SNP 514/122

039 01 Turčianske Teplice

PARTNERSTVO SOCIÁLNEJ INKLÚZIE

BYTČIANSKA KOTLINA

Stanislava Bíroša 653,014 01 Bytča

ROZVOJOVÉ PARTNERSTVO PRE ÚZEMIE HORNEJ ORAVY

Hatalová 100

028 01 Trstená

OZ „PARTNERSTVO PRE MAS TERCHOVSKÁ DOLINA“

OcÚ, Ul. Oslobodenia 183, 013 05 Belá

VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO ORAVA DOLNÁ

OcÚ, Veličná 164, 027 54 Veličná

VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO HORNÉ KYSUCE

Jašíková 178, 023 54 Turzovka

3. Finančným nástrojom na podporu vidieka je

Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 13/2008 o poskytovaní dotácií z vlastných príjmov Žilinského samosprávneho kraja na podporu rozvoja vidieka. (VZN ŽSK 13/2008)

2008	25 projektov	82 156 Eur
2009	19 projektov	82 908 Eur

Oprávnenými žiadateľmi v rámci tohto nástroja sú:

- obce mimo inovačných pólů rastu na území Žilinského kraja,
- fyzické osoby (podnikatelia a právnické osoby, ktorých zriaďovateľom alebo zakladateľom nie je Žilinský samosprávny kraj, ak majú trvalé bydlisko alebo sídlo na území obce mimo inovačných pólů rastu na území Žilinského kraja).

Oprávnené aktivity pozostávajú z podpory rozvoja vidieka formou:

- všeobecne prospešných služieb, všeobecne prospešných alebo
- verejnoprospešných účelov a podnikania,
- v súvislosti s plnením cieľov a opatrení „Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2007-2013“ - strategická časť „Konkurencieschopnosť subregiónov“.

Výška podpory:

min. 331,94 € – max. 6 638,78 €

Prípravované aktivity Žilinského samosprávneho kraja pre rozvoj vidieka v rokoch 2010 - 2012 sú:

- Akčný plán rozvoja vidieka Žilinského kraja 2010 – 2012
- Koordinovanie aktivít na podporu vidieka
- Vyhlásenie výzvy v roku 2010 a kontrola realizácie projektov z VZN 13/2008 v roku 2009

Ing. Marcela Sláviková,
odbor regionálneho rozvoja VUC Žilina

Obecný úrad Lysica

Obecný úrad Dražkovce

VYHLÁSENIE

Vyhlásenie účastníkov 3. Infodňa Vidieckeho parlamentu s nosnou témou „Predaj z dvora“.
Miesto konania: Stará Bystrica, Hotel Bystričan.

My, účastníci 3. Informačného dňa venovaného novinkám v oblasti podpory pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, hodnotenia projektov na PPA a špeciálnej téme „Predaj z dvora“ sme uvítali, že po niekoľkoročnej verejnej diskusii a odbornej argumentácii mimovládnych organizácií (Združenie vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska, Ekotrend, Zväz ekologického poľnohospodárstva na Slovensku, Vidiecky parlament na Slovensku) boli na podnet Ministerstva pôdohospodárstva SR vypracované 2 nariadenia týkajúce sa tejto problematiky:

- ▶ Nariadenie vlády SR č. 352/2009 Zb. z 19.8.2009, ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov živočíšneho pôvodu, mäsa z hydiny a domácich králikov, voľne žijúcej zveri a zveriny z nej, ktoré rieši priamy predaj z dvora malých množstiev živočíšnych produktov a pomôže vytvárať lepšie podmienky pre rozvoj vidieka a to tým, že
 - ▶ sú priamo od prvovýrobcu z farmy konečného spotrebiteľovi alebo maloobchodnej prevádzkarni predávané produkty živočíšneho pôvodu, ktoré sú čerstvé, priemyselne nespracované a nekonzervované
 - ▶ sa zvýši priamy príjem malých roľníkov a agropodnikateľov priamym predajom, čo podporí aj agroturistiku a spestrí sortiment ponúkaných produktov v prírodnej forme.
- ▶ Nariadenie vlády SR č. 283/2009 Zb. z 1.7.2009, ktorým sa ustanovujú opatrenia na úpravu požiadaviek na konštrukciu, usporiadanie a vybavenie potravinárskych prevádzkarní s malým objemom výroby, pričom tieto prevádzkarne musia spĺňať veterinárno-hygienické požiadavky uvedené v tomto nariadení vlády.

Tieto nariadenia vlády by mali byť pre obce a mestá prospešné v tom, že farmári budú môcť na mieste speňažiť svoje produkty a prispievať k lokálnej sebestačnosti.

Na Slovensku sa tak pre obyvateľov a zahraničných turistov zvýši prístup ku kvalitným čerstvým slovenským produktom.

Nakoľko sa jedná o významné zmeny, ktoré majú viesť k skvalitneniu života na vidieku a k zvýšeniu konkurencieschopnosti slovenských farmárov, je nevyhnutné zvýšiť informovanosť, osvetu, vzdelávanie a poradenstvo pre producentov a spotrebiteľov.

www.predajzdvara.sk

Účastníci ocenili strategický prístup k rozvoju obce a úspešne realizované investičné aktivity v obci Stará Bystrica (Slovenský orloj, rekonštrukcia objektov v centrálnej časti obce, športoviská, ubytovacie kapacity).

Stará Bystrica je dobrým príkladom nielen pre Kysuce, ale pre celé Slovensko.

www.starabystrica.sk

Účastníkom podujatia boli predstavené ukážky podporených projektov, ako i tradičných podujatí na vidieku, ktoré zvýrazňujú identitu Žilinského kraja.

Žilinský samosprávny kraj podporuje rozvoj vidieka systematicky a programovo prostredníctvom Akčného plánu rozvoja vidieka Žilinského kraja a vlastného Všeobecne záväzného nariadenie ŽSK 13/2008, ktoré finančne podporuje jednotlivé aktivity na rozvoj vidieka.

www.regionzilina.sk

V Starej Bystrici, 21. 11. 2009
Účastníci 3. Infodňa VIPA

**VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

Kontakt:

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

Vydavateľ: OZ VIPA SK

Vychádza pre vnútornú potrebu organizácie

Náklad: 1500 ks

Uzavierka nasledujúceho čísla: 31. 3. 2010

Redakcia: Ing. Ladislav Hudák

Grafická úprava: Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň: Róbert Jurových - NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.

bodka na záver

*(Motto medzinárodnej konferencie
Civil Society Forum)*

***Nepochybujte, že malá skupina
mysliacich a angažovaných
občanov môže zmeniť svet.
Fakticky, je to jej jediné
poslanie.***

*Margaret Mead,
americká antropologička,
zameraná na kulturu, (1901 – 1978)*

***Never doubt that a small
group of thoughtful, committed
citizens can change the world;
indeed, it's the only thing that
ever has.***

*Margaret Mead,
American cultural anthropologist,
(1901 – 1978)*